

Genomförande av skötselplan för parkskogen i gammelbacka inom ramen för resurserna för grönunderhåll

Stadsutvecklingsnämnden 07.05.2024 § 76
1016/10.03.01.00.03/2024

Beredning och tilläggsuppgifter:
Inkeri Tarkiainen, projektarbetare, inkeri.tarkiainen@porvoo.fi

I skötselplanen för parkskogen i Gammelbacka (2021, AFM Liisa Amperla) är målet att bevara kulturhistoriskt värdefulla drag och återställa vissa förlorade drag i gårdens gamla gårdsområde, landskapspark och parkskog.

Enligt Skötsel- och nyttjandeplan för nationalstadsparken i Borgå som godkänts av miljöministeriet* ska man utarbeta en skötselplan för den historiska parken i Gammelbacka på basis av en inventering. Före det ska man utarbeta en parkhistorisk utredning och en inventering av de bevarade konstruktionerna, stigunderlagen och det gamla trädbeståndet i området för den gamla parkskogen, den forna gårdens park i engelsk stil och gårdsträdgården. I områdena placeras ingen verksamhet och inga evenemang som förutsäger ändringar av de drag eller trädbestånd som har bevarats i den gamla gårdsträdgården eller parkskogen. I skötselplanen ska man även lösa skötseln av den gamla parkens främmande arter som bevarats som kulturarv och begränsningen av deras spridning.

I skötselplanen för parkskogen i Gammelbacka har som bakgrundsmaterial använts omfattande utredningar av områdets historia och naturvärden samt kartor, flygbilder och fotografier. Även den ursprungliga trädgårdsplanen finns tillgänglig. I skötselplanen behandlas gårdsområdet på skogssidan av gården, den kvadratiske trädgården samt en del av skogsstigarna. Utanför avgränsningen av nationalstadsparken gäller skötselplanen på centumparkens sida särskilt värdefulla drag som är av betydelse med tanke på gårdens gårdsområde, såsom bäcken i Gammelbacka, platsen för gårdsförvaltarens hus och den backe som liknar hagmark samt en del av de gamla lindallérerna.

Den tidigare markanvändningen i jordbruks- och gårdsmiljön har skapat värdefulla naturtyper och livsmiljöer. Gammelbacka gård är förmodligen byggd på 1500-talet. Dess blomstringsperiod var under åren 1811–1908, då gården ägdes av släkten von Born. Parken och trädgården är grundade under denna period. Gammelbacka var ännu på 1930-talet ett fungerande storgods. Det är svårt att hitta ett annat typiskt exempel på ett nätverk av parkgångar i Finland från samma period. Dess viktigaste specialvärde är strukturen som historiskt element i landskapet.

Skötselplanens grund utgörs av METSO-mönster (Handlingsplan för den biologiska mångfalden i skogarna i södra Finland 2014–2025). De betoningar som hänför sig till kulturell bakgrund, kulturhistoriska värden för tidigare markanvändning, naturvärden och värden som hänför sig till rekreationsanvändning beaktas ännu bättre när

tolkningen har gjorts också med tanke på traditionella miljöer och deras trädbestånd och perspektivet har utvidgats till halvöppna vårdbiotoper, skogsbetesmarker och hagmarksskogar. Öppna och halvöppna vårdbiotoper är en av de mest hotade livsmiljöerna.

I det historiskt mångfasetterade området i Gammelbacka kombineras sällsynta naturvärden och särskilda kulturhistoriska värden med miljöns karaktär som område för rekreativ användning. Dessa särskilda värden kan stärkas genom lämplig skötsel och återställande vårdåtgärder. Sådana åtgärder är att återställa öppenheten i de igenvuxna gläntorna samt parkskogens landskap och utsikter. Ädelträden samt lindar, askar, ekar och lönnar, som har planterats på 1800-talet, och de trädgenerationer som har grott från frön av dem gynnas genom att ljusförhållandena förbättras under en lång tidsperiod och att man hindrar granar från att föröka sig på nytt. De vårdbehov som har identifierats med tanke på kulturvegetation har granskats beståndsvis med METSO-klassificeringen som grund. I skötselplanen beskrivs i detalj, vårdbehoven vid tjärnen och daghemmet, i området för den nuvarande gårdsparken, i församlingscentrets omgivning och i centumparken.

Parkskogen i Gammelbacka är en viktig kulturmiljö för Borgåborna. Som sådan är den ett nationellt betydelsefullt objekt. Det är fråga om ett rekreativt område där naturvärden, historia och den konstnärliga gårdsparken förenas på ett sällsynt sätt. Dess betydelse för de lokala invånarnas identitet och rekreation kan inte betonas för mycket.

Bilaga

Gammelbackan vanhan pihapuutarhan ja maisemapuiston alueen hoitosuunnitelma 2021.

*Stadsutvecklingsnämnden i Borgå § 91 23.5.2017

Stadsutvecklingsnämnden i Borgå § 210 11.12.2018 Stadsstyrelse § 4 14.1.2019 Stadsfullmäktige § 4 30.1.2019 Miljöministeriet

Stadsutvecklingsdirektören

Åtgärder som baserar sig på skötselplanen för parkskogen i Gammelbacka (2021) genomförs årligen som en uppgift inom grönunderhållet inom ramen för resurserna för att återställa och upprätthålla värdena i den gamla gårdsskogen. Bekämpningen av främmande arter uppmärksammas särskilt systematiskt. Parkskogens och de övriga skogarnas strukturella mångfald och skiktning ökas så småningom för att trädbeståndet ska bli mindre sårbar mot stormar och skadeinsekter. Mängden murkna träd ökas vid naturobjekten. Man strävar efter att bevara stående röträd i de områden som är viktiga med tanke på naturens mångfald, men långsiktigast betonar säkerheten för parkens användare.

Beslut

Stadsutvecklingsnämnden beslutade att åtgärder som baserar sig på skötselplanen för parkskogen i Gammelbacka (2021) genomförs årligen som en uppgift inom grönunderhållet inom ramen för resurserna för att återställa och upprätthålla värdena i den gamla

gårdsskogen. Bekämpningen av främmande arter uppmärksammas särskilt systematiskt. Parkskogens och de övriga skogarnas strukturella mångfald och skiktning ökas så småningom för att trädbeståndet ska bli mindre sårbar mot stormar och skadeinsekter. Mängden murkna träd ökas vid naturobjekten. Man strävar efter att bevara stående rötträd i de områden som är viktiga med tanke på naturens mångfald, men längs stigarna betonas säkerheten för parkens användare.